

**Připomínky Svazu měst a obcí České republiky
připomínky k materiálu "Návrh zákona, kterým se mění zákon
č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů".**

Svaz měst a obcí České republiky předkládá k materiálu "Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů" (dále jen „návrh“) následující připomínky:

Obecná část:

1. Připomínka obecná

Svaz měst a obcí ČR chápe snahu předkladatele odstranit nedostatky stávající právní úpravy jedné z dávek na bydlení – doplatku na bydlení a stejně tak si je vědom stavu, ve kterém se doplatek na bydlení poskytovaný při užívání ubytovacího zařízení nebo jiného, než obytného prostoru nachází. Jedná se o velmi složitou situaci, kde jsou na jedné straně příjemci dávek (tedy nájemníci), poskytovatelé jiného než obytného prostoru či ubytovacího zařízení, kteří mnohdy životní situace nájemníků zneužívají, dále jsou v tomto procesu města a obce, na jejichž území se jiné formy bydlení nacházejí, sociální pracovníci sociálních odborů městských úřadů, zaměstnanci Úřadu práce a v neposlední řadě také stát, z jehož rozpočtu doplatky na bydlení plynou. Z výše uvedených důvodů je jasné, že problematika doplatku na bydlení a jeho zneužívání je více než komplikovaná, a v případě koncepčních změn je třeba spolupráce všech zúčastněných, a proto zvolený čas na vypracování připomínek – pouhých pět pracovních dnů - a také prostor jejich vypořádání ze strany předkladatele – méně než jedenáct hodin, je minimálně nestandardní a pro řešení takto závažného problému zcela kontraproduktivní.

Svaz měst a obcí ČR z výše uvedených důvodů, a s ohledem na nedostatečný prostor jak pro přípravu připomínek, tak především pro jejich vypořádání, je nucen návrh odmítnout jako celek z důvodu nepřipravenosti záměru a nejasné roli měst a obcí v procesu změn, kdy se dle RIA očekává participace měst a obcí v řešení následků navrhovaných změn, avšak městům a obcím nejsou dány právní záruky ani finanční zajištění.

Tato připomínka je zásadní.

Konkrétní připomínky:

2. k § 34 písm. d)

Předkladatel navrhuje u jiného než obytného prostoru a ubytovacího zařízení, aby se maximální částka, která má být zohledněna v těchto formách bydlení pro účely odůvodněných nákladů na bydlení, snížila z dosavadních 80 % na 50 % normativních nákladů na bydlení ze systému státní sociální podpory.

Tento návrh dle Závěrečné zprávy z hodnocení dopadů regulace má za cíl snížit neúměrné zisky pronajímatelů substandardního bydlení na úkor chudoby druhých. Navrhovaná úprava, jak předkladatel uvádí, předpokládá odstranit nedostatky stávající právní úpravy jedné z dávek na bydlení – doplatku na bydlení tak, aby se omezilo nadužívání této dávky v ubytovacích zařízeních a v jiných než obytných prostorech. Dále by předkládaná úprava měla vést k tomu, že příjemci doplatku na bydlení budou vyhledávat standardní bydlení v bytech, kam bude moci směřovat vyšší státní příspěvek než příjemcům doplatku na bydlení užívajícím substandardní formu bydlení.

Dle zhodnocení rizik (1.6. Závěrečná zpráva) se předpokládá, že dotčené osoby budou více motivovány nalézt si standardní bydlení, v čemž by jim měly být nápomocny obce a sociální pracovníci úřadů obcí v přenesené působnosti, kam bude směřovat vyšší finanční státní podpora.

Předpokládaným dopadem (3.4.) na územně samosprávné celky je prohloubení participace obecních úřadů v samostatné i v přenesené působnosti na řešení problematiky bydlení.

Naopak dopady (3.1.) na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty budou spíše pozitivní ve smyslu úspor. Předkládaná úprava by měla vést k tomu, že příjemci doplatku na bydlení budou vyhledávat standardní formu bydlení v bytech, kam bude moci směřovat vyšší státní příspěvek, než je doplatek na bydlení příjemcům užívajícím substandardní formu bydlení. Předkládaná úprava ve svém důsledku nepředpokládá navýšování rozpočtové kapitoly Ministerstva práce a sociálních věcí.

Pokud shrneme rizika navrhované právní úpravy, tak je zde počítáno s participací měst a obcí a to jak v samostatné, tak i v přenesené působnosti, za předpokladu snížení dopadů na státní rozpočet, aniž by zde byly městům a obcím přiznány jakékoliv záruky.

Svaz měst a obcí ČR jako důležitý stakeholder nemůže akceptovat takto razantní návrh právní úpravy, který se opírá ve svých zdůvodněních o mínění veřejnosti, namísto odborné společnosti a veškerou odpovědnost za dopady této úpravy hodlá uvalit na samosprávu.

Tato předpokládaná právní úprava z pohledu dopadů nezapadá do konceptu boje proti obchodu s chudobou, neboť v konečném důsledku bude znamenat skokový nárůst osob bez přístřeší, doplácení normativních nákladů z částky na živobytí, jak je tomu již nyní, zvýšení krádeží, práce na černo a zvýšenou nutnost sociální práce, a to jak na obcích, tak na Úřadech práce, a to v době, kdy je nedostatek sociálních pracovníků, kteří vlastně pouze vykonávají kontrolní činnost, namísto sociální práce.

Předpokládaná právní úprava také nepočítá s opatřením obecné povahy, které se bude potkávat se zvýšenou migrací a v žádném případě zde není akcentována připravovaná koncepce sociálního bydlení.

Fakt, že novela byla připravována narychlo, bez znalosti problematiky a zapojení hlavních stakeholderů a profesionálů v oboru potvrzuje i skutečnost, že v návrhu není počítáno s dopady na seniory a osoby, které budou mít či mají zájem o pobytovou sociální službu a jako

příjemci pomoci v hmotné nouzi se sníženým doplatkem na bydlení prakticky nebudou mít šanci na umístění a zůstanou tedy v nepříznivém zdravotním stavu či vysokém věku absolutně bez pomoci.

Svaz měst a obcí ČR rozumí záměru šetřit finanční prostředky a nepodporovat soukromé podnikání s chudobou, nesouhlasí však s tímto velmi unáhleným postupem, kdy není vyřešeno, jak bude o nejslabší skupinu obyvatel v zimě (leden/únor, kdy se změny projeví) roku 2019 postaráno.

Předkladatel, jež je gestorem sociální oblasti, by měl mít v prvé řadě za úkol pohlížet na dávkový systém jako na podporu sociálně slabých, kterým je třeba pomoci a nepoužívat pomoc v hmotné nouzi jako regulátor trhu s ubytováním či se ho snažit dávkovým systémem měnit. Dopady změn totiž pocítí především příjemci pomoci v hmotné nouzi, o které má stát primárně postarat. Předkladatelem navržená úprava ve skutečnosti nezaručuje právo na bydlení, ale naopak omezuje právo výběru, kde příjemce dávek chce či může bydlet, což v praxi znamená nárůst počtu osob bez přístřeší, o které se bude třeba se postarat.

V závěru je třeba uvést, že povinnost postarat se o osoby bez přístřeší nelze uvalit na obce, neboť většina obcí ve skutečnosti bytový fond nemá a nikdy neměla, a pokud se bytový fond nachází ve vlastnictví obce, pak je plně obsazen. Dále také není možné počítat s jakoukoliv participací samospráv bez finančních záruk, tedy bez potvrzení proplacení vyrovnávacích nákladů v plné výši a zajištění personálního obsazení pozic, které budou muset na obecních úřadech vzniknout.

Svaz měst a obcí ČR proto trvá na VARIANTĚ I – „nulová“, tedy na zachování stávající právní úpravy.

Tato připomínka je zásadní.

Vypracovala:

Mgr. Jindra Tužilová

Legislativně-právní sekce Kanceláře Svazu měst a obcí České republiky

tel.: +420 777 83 93 73

mail: tuzilova@smocr.cz